

בארה של תורה

פשוט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

י"ל ע"י מוסדות "דרכי תורה" רחובות (רח' הי"ש 12) לאור חזונו ומשנתו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 054-8410805

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

©

גליון 780 טבת תשפ"ג שנה י"ז

מוקדש לזכר ר' שלמה בן מרים ז"ל ע"י בתו וחתנו מרגלית ויאיר שלומי הי"ד

פרשת וארא

ר' יהושע שידע בחכמתו שכך יהיה, הביא מראש עפר מאדמת אתונה וזרקו לפניהם ומיד נזקפה קומתם והחציפו פניהם וזלזלו בקיסר.

ולכאורה מה נשתנה ומה היה בעפר ששינה את התנהגותם? ופירש רש"י שכאשר הריחו את ריח עפר אדמתם "הרגישו בבית" והדבר חיזק את רוחם והעניק להם כוחות חדשים.

שני נביאים שנתנבאו בסגנון אחד

נמצא אם כן שהמקום מעניק לאדם וגם לבעל חיים את היכולת והבטחון להשתמש במלוא כוחו ויכולותיו.

ולאור זאת יתבאר כמין חומר מה שנאמר בפרשתנו במכת ערוב, "הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערוב ומלאו בתי מצרים את הערוב וגם האדמה אשר הם עליה". כי לפי פשוטו המילים "וגם האדמה אשר הם עליה" טעונות ביאור רב, שכן מה הקשר והשייכות בין האדמה שחיות הערוב עומדות עליה לבין עצם מכת הערוב, ומדוע הזכיר הכתוב את האדמה.

ומצאנו לשני נביאים שנתנבאו בסגנון אחד בביאור הפסוק, והם הגאון בעל ההפלאה הרב פנחס הורוויץ בספרו "פנים יפות" על התורה, והגאון מליסא רבי יעקב לוברבוים בספרו "נחלת יעקב" על התורה, שבמכת ערוב הפליא הקב"ה להביא יחד עם כל בעל חיים את האדמה שהיה עליה, כלומר את סביבתו הטבעית שבה הוא נולד גדל וחי, ובזמן התרחשותה של מכת ערוב ארץ מצרים היתה מלאה בכל מיני אדמות שונות ומשונות של בעלי חיים טורפים ומזיקים מכל רחבי העולם, וכל זאת כדי להגדיל את המכה ואת הנזק שיעשו בעלי חיים אלו במצרים להשמיד להרוג ולאבד, שכן כאמור לעיל אם היו באים למצרים ללא סביבתם הטבעית לא היו תוקפים וטורפים ולא היו מזיקים במלוא כוחם.

הפנים יפות הוסיף שבזה יתבאר היטב דברי הכתוב (פס' כו) "ויבוא ערוב כבד ביתה פרעה ובית עבדיו. ובכל ארץ מצרים תישחת הארץ מפני הערוב", כי לכאורה אין לזה הבנה, שכן בעלי החיים הזיקו לתושבי מצרים ולא לאדמת מצרים, והיכן מציינו שבעלי חיים משחיתים אדמה.

אך לפי הנ"ל יתבאר, שכיון שיחד עם בעלי החיים התקבצו למצרים סוגי אדמות שונות מקצוות תבל, לכך האדמה המקורית של מצרים הושחתה לבלי היכר.

להרגיש בבית

"הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערוב ומלאו בתי מצרים את הערוב וגם האדמה אשר הם עליה" (ח, יז)

כמה מקומו של אדם משפיע עליו? עד כמה המקום מעצב את דמותו וישותו של האדם? חז"ל אמנם אומרים במסכת תענית (כא, ב) ש"לא מקומו של אדם מכבדו, אלא האדם מכבד את מקומו", או כפי שנהוג לומר "לא המקום עושה את האדם אלא האדם עושה את המקום", אך יחד עם זאת בודאי שלמקום יש השפעה מכרעת על האדם.

אדם שנמצא במקומו, מרגיש "בבית", הוא בטוח יותר בעצמו, הוא מכיר את הסביבה, את המעלות ואת החסרונות, הוא מרגיש במקום הטבעי שלו, והדבר מניע אותו לצמיחה והתקדמות.

לעומת זאת אדם שלא נמצא במקום הטבעי שלו אלא במקום אחר זר ומנוכר, אינו מרגיש בטוח בעצמו, וכוחו אינו כמי שנמצא במקום שלו.

הגמרא במסכת עירובין (סא, א) "כלבא בלא מתיה שב שנין לא נבח", כלומר שכלב שאינו נמצא בעירו ובמקומו הרגיל אינו נובח על הבריות שבע שנים. וכמובן שזו לשון גוזמא, אך העיקרון ברור, גם בעלי חיים כמו הכלב אינם מרגישים בנוח ובבטחון במקום זר.

לא דובים ולא יער

כמו כן מציינו אצל הנביא אלישע ביריחו (מ"ב ב, כד) "ותצאנה שתיים דובים מן היער ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים", ואמרו במסכת סוטה (מז, א) שהיה זה נס בתוך נס, שכן לא היו שם כלל לא דובים ולא יער, ובדרך ניסית נהיה שם יער ובתוכו דובים. ואף שהיה די בדובים בלבד כדי להעניש את אותם ילדים, מבארת הגמרא שללא היער הדובים לא היו מרגשים בטוחים ולא היו תוקפים אותם.

כמו כן מציינו במסכת בכורות (ט, א) במעשה הידוע של ר' יהושע בן חנניה וסבי דבי אתונא שהיו חכמים גדולים ונועזים, ור' יהושע ברוב חכמתו הצליח לשבות אותם ולהביאם בספינה, וכשהעמידם לפני הקיסר היו נראים שפלים ורצוצים עד שהקיסר לא האמין שאלו סבי דבי אתונא הנודעים.

נורית בת רימה ע"ה ע"י הטוול
גדעון בן רחל נעמן ז"ל
נור בת שאמש וסלאח מונייזר ע"ה
תמר בת חיים ע"ה ע"י יעקב
תמר בת לבנה ע"ה ע"י הלל

משה בן עמרם שעתל ז"ל
ישראל בן מאיר דב וייס ז"ל
ברוך בן חנה בן אבנן ז"ל
סולימן בן סאלם אברהם ז"ל
ששון בן עליזה ז"ל ע"י בנימין

מרים בת סאלם יחיא ע"ה ע"י אהרוני
נעמי (קינה) בת זאודריה קישכנס ע"ה
יעקב אהרון בן אפרים וייס ז"ל
אליהו בן רוזה סוזאנה ז"ל
זכריה בן מרים בן זוהרה ויחיא ציוני ז"ל

מיכאל בן יוכבד אביגיל חנוך ז"ל
זכריה בן משה וחנה כהן ז"ל
שרה אסתר בת שונטל טיטה ע"ה ע"י סולטן
יוסף יעקב בן אסתר בן יוסף ז"ל
יחיא בן יוסף גטקה ז"ל

מרגלית יקרה מהאדמו"ר ר' יעקב

אביחצירא זיע"א

והאדמו"ר רבי יעקב אביחצירא זיע"א פירש בספרו "פתוחי חותם" (שמות ד, ב) בדרך זו דבר יקר ונפלא. שהנה כאשר אמר משה רבינו לקב"ה (שם פסי א') "והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך ה'", נתן לו ה' כמה סימנים בדבר, שמטוהו נהפך לנחש, וידו נצטרעה, והמים נהפכו לדם ביבשה. ולכאורה מדוע נתן לו דוקא את הסימנים הללו ומה רצה לרמוז לו בהם?

אלא, שמשה חשש שבני ישראל לא יאמינו לדבריו מחמת שראה שהם קשי עורף. ועל כך אמר לו ה' שאין הדבר כן, כי ישראל מאמינים בני מאמינים, ומה שהם קשי עורף הוא משום שהם נמצאים שלא במקומם הטבעי, "בארץ לא להם", ואדם שנמצא במקום זר הדבר גורם לו לנמיכות רוח ודכדוך ומחמת כן נהפך הוא לקשה רוח וקשה עורף.

וכנגד זה נתן לו שלושה סימנים שמסמלים ענין זה. תחילה אמר לו להשליך את המטה, כי מקומו של המטה היה בדרך כלל בידו של משה רבינו, ועתה כשהשליכו ויצא המטה ממקומו הטבעי נהפך לנחש [ולכן לא נהפך לנחש כשהיה בידו של משה רבינו אלא רק כאשר השליך אותו]. וכשהחזירו משה למקומו הטבעי בידו נהפך הנחש למטה.

וכן היד, שמירתה כשהיא מכוסה בחיקו של האדם, וכשהוציאה משה ממקומה הטבעי מיד נצטרעה, וכשהחזירה למקומה שבה ונתרפאה.

וכמו כן המים מקומם הטבעי ביאור, וכששפכן ליבשה שהיא מקום זר להם נהפכו לדם. וכל זאת כדי ללמד למשה שהמקום גורם ומשפיע, וכשדבר נמצא שלא במקומו הוא משתנה ומתנהג אחרת, ואין זה מלמד על מהותו. כי המהות האמיתית של הדבר מתגלה רק במקומו הטבעי. וכך גם בני ישראל ברגע שיצאו ממצרים ויחזרו למקומו הטבעי לארץ ישראל יתחזקו ויתקדשו ביתר שאת.

המגרש הביתי

הדברים הנ"ל משתלבים עם דברי רבינו בחיי בחובות הלבבות שהסיבה שהאדם מטבעו נמשך ומרגיש חיבור וטעם בתאוות הגוף וחומריותו יותר ממה שנמשך הוא אחר ענייניה הרוחניים של הנשמה, תורה מצוות ומעשים טובים, היא מפני שהעולם הזה הוא לא המקום הטבעי של הנשמה, עולם זה הוא זר לה היות ומקורה מהעולם העליון, מה שאין כן הגוף שנוצר מעפרוריות העולם הזה והוא מרגיש כאן "בבית".

ומהי העצה והתרופה? מתי והיכן הנשמה מרגישה בבית? **בבית המדרש!** כי כשהאדם לומד תורה בבית המדרש, הנשמה מרגישה בבית, כי התורה עליונה וקדושה ומקורה איננו מהעולם הזה אלא בעולמות העליונים, ובית המדרש שהוא המקום של התורה הרי הוא גן עדן עלי אדמות, ואינו נחשב "עולם הזה" אלא "עולם הבא", ולכן הנשמה מרגישה מיד את החיבור הטבעי למקום. ואדרבה, מי שמרגיש זר בבית המדרש הוא היצר הרע, שאין זה מקומו הטבעי, ולכן הוא נימוח ומתפוצץ שם.

היכן ה"בית" שלך?

ובזאת יבחן האדם היכן הוא מרגיש בן בית, ומהו ה"מקום" שלו. אדם שמרגיש טוב במקומות של עולם הזה, סימן שלשם הוא משתייך. גם אם הוא לומד תורה, אך עדיין השייכות שלו, ה"בית" שלו, הוא במקומות שהנשמה מרגישה זרה בהם.

אולם אדם שמרגיש בבית רק במקום של תורה, וגם כשהוא בעסקיו ועבודתו הוא מתגעגע לזמן הלימוד בבית המדרש, הרי זה מעיד כאלף עדים שמהותו משתייכת לבית המדרש, והתורה ממלאת אותו, ובה יהגה יומם ולילה.

"החינוך במקום הראשון!"

לאור הביקוש הרב לתקיים אי"ה בביהכ"נ "דרכי תורה" (רח' חי"ש 12 רחובות) סידרת הרצאות מרתקת בנושא חינוך הילדים מפי המרצה הנודע

הרב אברהם ברזילאי יו"ר "אתגרים בחינוך"

(מהתכנית החינוכית הפופולארית "קירות שקופים" ברדיו קול חי) הידוע במומחיותו בנושאי חינוך ובניסיונו הרב

בין היתר תעסוק הסידרה בנושאים הבאים:

- עקרונות הבסיס של חינוך והאבחנה בין הפעלה לחינוך.
- טעויות נפוצות בחינוך ומניעתם.
- הדרכים למניעת נשירה ובניית מערך משפחתי תקין.
- סוד ההשפעה על נפש הילד.
- יסודות המשמעת.
- פרקטיקה של משמעת. כיצד מתמודדים עם אי ציות, חוצפה, התפרצויות זעם וכדו'.

הסידרה תחל ביום ראשון כט' טבת (22/4 למניינם). מספר המקומות מוגבל. חובת הרשמה

מראש. מיועד לגברים ונשים (בהפרדה). מומלץ לשני ההורים להשתתף יחד. תושבי רחובות והסביבה מוזמנים ליטול חלק בסידרה החשובה והמרתקת. בהמשך ב"ה יתקיימו סדנאות נוספות של הרצאות מרתקות בנושא החינוך.

פרטים ורישום בטל' 054-2637798 או 08-9452903

רפז"ש

למאיה בת יקאטרינה קאטי סלמי תח'
מרדכי בן פורטונה עמר הי"ד
איילת חיה בת רחל חן תח'
אריאלה חיה בת אהובה תח'
נורית בת כדיה אברהם תח' /

זמני התפילות ב"דרכי תורה"

שבת מברכין פרשת וארא

מנחה גדולה - 12:20
מנחה ערב שבת (קרבות) - 16:40
הדלקת נרות - 16:44
שחרית מנין נץ (קרבות) - 5:45
שחרית מנין מרכזי (קרבות) - 8:00
מנחה מנין א' (קרבות) - 13:00
תהלים לבנות - 14:15
תהלים לבנים - 15:00
שיעור גמרא מסכת ברכות - 13:30
שיעור בהלכות שבת - 15:00
שיעור פרשת השבוע - 15:30
מנחה מנין ב' (קרבות) - 15:45
שיעור סגולת "זרע שמשון" - 17:30
צאת השבת - 17:36
ערבית מוצ"ש - 17:45
רבינו תם - 18:08
אבות ובנים - 19:00